

Implementatie OESO-richtlijnen voor due diligence

In dit document licht ABP toe hoe de zes due diligence-stappen van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn opgenomen in het beleggingsproces van de verschillende beleggingscategorieën.

Februari 2026

Inhoud

Inleiding	3
Toelichting op implementatie van de OESO- richtlijnen per beleggingscategorie	5
Uitvoering en monitoring van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid	5
De totstandkoming van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid	5
Wetenschappelijk onderzoek naar risico en rendement	6
De mening van onze deelnemers	7
De mening van andere belanghebbenden	7
De twee transities: klimaat en natuur & biodiversiteit	7
Onze factsheets en position papers	7
De implementatie en uitvoeringsprocessen van ons beleid	8
 Implementatie van de OESO-richtlijnen per beleggingscategorie	 9
A. Beleggingscategorieën op de kapitaalmarkt	9
I. Aandelen en Bedrijfsobligaties	9
II. Staatsobligaties	13
B. Alternatieve beleggingen	14
I. Private Equity/ Private Debt	14
II. Vastgoed en Infrastructuur	16

Inleiding

ABP onderschrijft de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen¹ en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)². Wij gebruiken de volgende documenten als leidraad voor de manier waarop wij factoren op het gebied van milieu, mensenrechten en goed ondernemingsbestuur ('ESG-factoren') meewegen in het nemen van een beleggingsbeslissing:

- Het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers³
- Het Instrumentarium (opgesteld voor pensioenfondsen t.b.v. het IMVB-convenant)⁴

Wij verwachten ook van onze fiduciair manager en vermogensbeheerder dat zij, en partijen waar zij mee samenwerken, conform deze standaarden handelen.

In deze toelichting leggen wij uit hoe de zes due diligencestappen van de OESO-richtlijnen (zie figuur 1) zijn verankerd in de uitvoering van onze beleggingsprocessen. Hierbij maken wij onderscheid tussen:

- a. Beleggingscategorieën op de kapitaalmarkt (Aandelen, Bedrijfsobligaties en Staatsobligaties) en;
- b. Alternatieve beleggingen (Private Equity/Private Debt, Vastgoed, Infrastructuur).

Voor elk van deze beleggingscategorieën beschrijven wij de instrumenten die wij gebruiken om verantwoord te kunnen beleggen: aandelenuniversum, engagement, stemmen, uitsluiting, de selectie van managers en het beoordelen van investeringsvoorstellen.

De OESO-richtlijnen hanteren drie gradaties voor de betrokkenheid van een bedrijf bij negatieve impact. Een bedrijf kan een negatieve impact 1) veroorzaken, 2) eraan bijdragen, of 3) ermee verbonden zijn.

Afhankelijk van de mate van betrokkenheid worden er relevante maatregelen verwacht van een bedrijf of institutionele belegger. Volgens het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers veroorzaken of dragen pensioenfondsen in de regel niet bij aan de negatieve impact (gevolgen) van bedrijven op de samenleving of het milieu. Ze zijn hier wel direct aan verbonden door hun beleggingen, ook als het om minderheidsbelangen gaat. Dat betekent dat van ons wordt verwacht dat wij onze invloed gebruiken bij bedrijven waarin we beleggen om negatieve impact te voorkomen of te beperken.

1 [Volledige tekst OESO-richtlijnen | Brochure | Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen](#)

2 [Guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf \(ohchr.org\)](#)

3 [RBC-for-Institutional-Investors.pdf \(oecd.org\)](#)

4 [Instrumentarium \(imvoconvenanten.nl\)](#)

Figuur 1: Due diligence-cyclus: Een uitwerking van de zes due diligence-stappen volgens de OESO- richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zoals toegelicht in het Instrumentarium dat is opgesteld voor pensioenfondsen in het kader van het IMVB-convenant:

[Instrumentarium \(imvconvenanten.nl\)](https://www.imvconvenanten.nl/instrumentarium)

Toelichting op implementatie van de OESO-richtlijnen per beleggingscategorie

Uitvoering en monitoring van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid

ABP is ervan overtuigd dat beleggers betere beleggingsbeslissingen nemen als zij structureel kijken naar aspecten zoals rendement, risico, kosten én duurzaamheid. Hoe we dit doen is vastgelegd in het beleggingsbeleid (inclusief het Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid) dat onze vermogensbeheerder APG Asset Management voor ons uitvoert. Met onze vermogensbeheerder hebben we contractuele afspraken om ervoor te zorgen dat het ABP Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid wordt uitgevoerd zoals wij dat hebben vastgelegd.

In [ons beleid](#) committeren we ons aan de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs). Dit betekent dat we van onze vermogensbeheerder verwachten dat zij het beleid ook conform deze standaarden uitvoert.

In ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid hebben we vastgelegd welke doelstellingen we in 2030 willen behalen, en leggen we uit hoe we deze willen realiseren.

We ontvangen van onze vermogensbeheerder kwartaalrapportages waarmee we de voortgang in het behalen van onze doelstellingen goed kunnen volgen. Hierin staat ook informatie over de gebruikte beleggingsmethodes, de integratie van het Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid in de beleggingspraktijk, en de identificatie en beperking van mogelijke en daadwerkelijke negatieve gevolgen. Via deze kwartaalanalyses blijven wij geïnformeerd over beleggingsresultaten, waaronder engagement- en stemresultaten. Daarnaast kunnen we bij onze vermogensbeheerder analyses voor individuele bedrijven opvragen.

We hebben niet alleen over de uitvoering van het Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid contractuele afspraken met onze vermogensbeheerder. Ook de monitoring van het beleid is in de contracten met onze vermogensbeheerder vastgelegd. Onze fiduciair manager evalueert ieder jaar de implementatie, uitvoering en resultaten van het beleggingsbeleid op specifieke kenmerken van verantwoord beleggen, zoals het aandelenuniversum en de Sustainable Development Investments (SDIs). Op basis van de belangrijkste bevindingen formuleert de fiduciair manager ieder jaar verbeterpunten waar de vermogensbeheerder binnen een bepaalde tijd aan moet voldoen. Wij ontvangen jaarlijks de uitkomsten van deze evaluatie en sturen waar nodig bij.

De totstandkoming van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid

Samen bouwen aan een goed pensioen in een leefbare wereld, dat is onze missie. We willen onze deelnemers nu en in de toekomst een goed pensioen bieden. Voor ons betekent dat: een financieel goed pensioen waar onze deelnemers in een leefbare wereld van kunnen genieten.

De wereld verandert snel. Dat brengt kansen en uitdagingen voor ons als belegger met zich mee. We moeten herkennen wat de grote veranderingen zijn en daarop inspelen om goede beleggingsrendementen voor deelnemers ook in tijden van grote verandering in stand te houden. Zo beheersen we de risico's die invloed hebben op de waarde van de beleggingen van ABP. Daarbij ontstaan ook kansen om een positieve bijdrage te leveren aan de oplossingen voor maatschappelijke problemen.

In dit document wordt “risico” gedefinieerd volgens de OESO-richtlijnen. Dit betekent in grote lijnen: risico’s buiten het bedrijf waarin wordt belegd – risico’s van negatieve gevolgen (bijvoorbeeld risico van mensenrechtenschendingen, arbeidsomstandigheden, en milieueffecten). Ter voorbereiding op het ABP Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid hebben we voor onze beleggingen de grootste daadwerkelijke en potentiële risico’s voor de samenleving en het milieu geïdentificeerd en beoordeeld op basis van de OESO-definitie. Hiervoor hebben wij ons gebaseerd op uitgebreid onderzoek en de mening van onze deelnemers en andere belanghebbenden.

Wetenschappelijk onderzoek naar risico en rendement

Onze verwachting dat duurzaam en verantwoord beleggen leidt tot minimaal hetzelfde rendement-risico profiel is onder andere gebaseerd op academisch onderzoek naar het verband tussen duurzaam en verantwoord beleggen en financiële prestaties. Uit veruit de meeste empirische studies⁵ blijkt namelijk dat duurzaam en verantwoord beleggen leidt tot een vergelijkbaar of zelfs licht verbeterd rendement-risico profiel van een beleggingsportefeuille.

In 2019 hebben we onderzoekers gevraagd de relatie tussen duurzaam en verantwoord beleggen en financiële prestaties te onderzoeken. Wij vinden het namelijk belangrijk om onze beleggingsovertuiging steeds te blijven toetsen aan de hand van actueel wetenschappelijk onderzoek. De onderzoekers hebben hiervoor meer dan 3000 wetenschappelijke publicaties bekeken. De conclusie van deze metastudie is dat duurzaam en verantwoord beleggen een neutraal of zelfs positief effect heeft op het rendement-risico-profiel. Dit is onderzocht voor portefeuilles van aandelen, obligaties en vastgoed.

We blijven continue het effect van duurzaam en verantwoord beleggen op het rendement-risico profiel van onze beleggingen beoordelen. Financiële prestaties zijn en blijven namelijk een voorwaarde bij onze beleggingskeuzes. We hebben het effect van verantwoord beleggen op onze portefeuille op drie manieren onderzocht: een update van academisch onderzoek, de impact meten van ons beleid voor rendement en risico, en het meten van het (verwachte) effect van het beleid op rendement en risico.

Uitsluiting

Het uitsluiten van een beperkt aantal individuele beleggingen heeft weinig effect op het rendement-risico profiel van een portefeuille. Op het moment dat gehele sectoren worden uitgesloten kan dat leiden tot een verslechtering van het rendement-risico profiel van de totale portefeuille. Om deze reden is ABP terughoudend met het uitsluiten van gehele sectoren.

Aandelenuniversum

Bij strategieën waarbij wordt belegd in bedrijven die goed scoren op duurzaamheid of de potentie hebben dit te gaan doen, concluderen de onderzoekers dat deze aanpak over het algemeen een neutraal tot positief effect heeft op het rendement-risico profiel van een portefeuille. Deze uitkomsten steunen ons aandelenuniversum, waarbij duurzaamheid een belangrijke factor is voor de selectie van beleggingen.

5 Dit blijkt onder andere uit onderzoek van Whelan, T., Atz, U. & Clark, C. (2021). ESG and Financial Performance: Uncovering the Relationship by Aggregating Evidence from 1,000 Plus Studies Published between 2015-2022. Friede, G.T. Busch and A. Bassen (2015), ‘ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies’, Journal of Sustainable Finance, en in Investment Sustainable Pension Investment Lab (2017), ‘De financiële prestaties van verantwoord beleggen’ en Koedijk, K. & Wetzels, S. (2019). Wat weten we nu echt over verantwoord beleggen: ESG Wetenschappelijke literatuurstudie. Finance – ideas.

6 Onder andere de studie van Marti et al. (2023) The impact of Sustainable Investing: A Multidisciplinary Review

Engagement

Verschillende studies⁶ laten zien dat succesvolle verbetertrajecten (engagement) een positieve invloed hebben op het rendement van bedrijven. Wel is dit effect duidelijker bij engagement onderwerpen die voor een bedrijf financieel materieel zijn. Engagement is een belangrijk onderdeel van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid. We blijven actief in gesprek met bedrijven waarin we beleggen, ook over hun duurzaamheidsdoelstellingen.

De mening van onze deelnemers

We voeren regelmatig onderzoek uit onder onze deelnemers om te weten wat zij belangrijk vinden. Uit het [onderzoek van 2025](#) bleek dat 78% van onze deelnemers het belangrijk vindt dat wij duurzaam en verantwoord beleggen, mits dat niet ten koste gaat van het rendement. De kern van ons vorige en huidige beleggingsbeleid is daarom: een goed rendement behalen voor onze deelnemers, op een duurzame en verantwoorde wijze, tegen acceptabele kosten en met gepast risico. Uit het deelnemersonderzoek kwam verder naar voren dat duurzame energie en de energietransitie, het tegengaan van klimaatverandering, zuiniger omgaan met grondstoffen, en hergebruik van afval, belangrijk zijn voor de deelnemers. Deze input nemen we mee bij het formuleren van het nieuwe beleid na 2025.

De mening van andere belanghebbenden

Naast input van onze deelnemers hebben we ook geluisterd naar andere belanghebbenden. We hebben zeer waardevolle gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van belangrijke groepen belanghebbenden, zoals maatschappelijke organisaties, bedrijven, wetenschappers, sociale partners en internationale organisaties. Wij vinden het belangrijk te weten wat zij van ons verwachten en proberen daarop in te spelen. Ook voerden we, samen met onze vermogensbeheerder, analyses uit van wereldwijde maatschappelijke ontwikkelingen en risico's die van belang zijn voor de samenleving en het milieu, een goed pensioen, en onze beleggingen.

De twee transitie: klimaat en natuur & biodiversiteit

Op basis van het wetenschappelijk onderzoek, analyses uitgevoerd door onze vermogensbeheerder en de dialoog met onze belanghebbenden hebben wij de grootste potentiële en daadwerkelijke risico's op negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu geïdentificeerd. Deze twee transitie hebben we geprioriteerd op basis van de ernst, omvang en onomkeerbaarheid van de grootste potentiële en daadwerkelijke risico's:

1. Klimaat
2. Natuur & biodiversiteit

Dat bedrijven mensenrechten respecteren zien we als een randvoorwaarde om de transitie rechtvaardig te laten verlopen. Ook goed ondernemingsbestuur is belangrijk: het is een voorwaarde voor bedrijven om de twee transitie succesvol te kunnen uitvoeren.

Onze factsheets en position papers

ABP belegt als wereldwijde belegger in veel verschillende beleggingscategorieën en sectoren die elk hun eigen specifieke risico's kennen. In onze factsheets en position papers verschaffen we toegankelijke informatie over ons beleid voor een aantal relevante maatschappelijke onderwerpen en sectoren, maken we inzichtelijk welke risico's, problemen en dilemma's we daarbinnen voor de samenleving en het milieu zien, en hoe we daar in de praktijk mee om gaan. Voor al deze specifieke risico's in de verschillende

beleggingscategorieën en sectoren benoemen we de negatieve gevolgen die we hebben geprioriteerd op basis van de ernst, schaal en onomkeerbaarheid ervan, en lichten we toe wat we doen om de meest ernstige negatieve gevolgen te stoppen, voorkomen of beperken.

De implementatie en uitvoeringsprocessen van ons beleid

Voor de uitvoering en implementatie in de praktijk van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid hebben we verschillende processen en beleid om het risico op daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen te identificeren en beoordelen, en deze gevolgen te voorkomen en beperken. In de prioritering hiervan is gekeken naar de ernst, omvang en onomkeerbaarheid ervan:

- **Klimaatbeleid** – hierin adresseren we daadwerkelijke en potentiële negatieve effecten van klimaatrisico's en lichten we toe hoe we deze proberen te voorkomen en beperken. Zie voor de details het [Klimaatbeleid ABP](#).
- **Beleid Natuur & Biodiversiteit** – hierin richten we ons op de belangrijkste oorzaken van natuur en biodiversiteitsverlies. Daarnaast onderschrijven we het belang van dierenwelzijn. Zie voor meer details het [Beleid Natuur & Biodiversiteit ABP](#).
- **ESG Integratie (insluitingsbeleid)** – dit beleid is gebaseerd op UN Global Compact thema's (mensenrechten, arbeid, milieu en anti-corruptie) en de eisen van investeerders en bedrijven op basis van de OESO-richtlijnen. Dit beleid is van toepassing op de beursgenoteerde aandelenportefeuille van ontwikkelde markten en investment-grade bedrijfsobligaties. Zie voor de details de [ABP Aandelenportefeuille](#).
- **Corporate Governance Raamwerk** – hierin beschrijven wij onze principes en verwachtingen voor goed ondernemingsbestuur bij beursgenoteerde beleggingen, en staat ons stembeleid beschreven. Zie hiervoor het [ABP Corporate Governance Raamwerk](#).
- **Engagement beleid** - We zijn bij bedrijven waarin we beleggen duidelijk over onze verwachtingen voor positieve impact en de transitie naar een duurzame samenleving. De vier thema's klimaat, natuur & biodiversiteit, respect voor mensenrechten, en goed ondernemingsbestuur vormen de basis van ons engagement. Zie hiervoor het [ABP Beleid Engagement met bedrijven](#).
- **Stembeleid** - Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een van de instrumenten die ABP inzet om de doelstellingen in haar beleid voor duurzaam en verantwoord beleggen te behalen. Waar dit praktisch mogelijk is, brengt ABP dan ook haar stem uit. ABP heeft een eigen stembeleid ontwikkeld, dat wereldwijd van toepassing is. Naast goed ondernemingsbestuur besteden we nadrukkelijk aandacht aan de belangrijke thema's in ons duurzaam en verantwoord beleggen beleid: klimaat, natuur & biodiversiteit, mensenrechten en belasting. Zie hiervoor het [ABP Stembeleid](#) en ons stemgedrag via [ABP Proxy Voting Dashboard](#).
- **Bijdragen aan duurzame ontwikkelingsdoelen** – We beoordelen hoe de producten en diensten van onze beleggingen bijdragen aan het bereiken van de Sustainable Development Goals (SDGs) zoals betaalbare en duurzame energie, veilige en duurzame steden en gemeenschappen, eerlijk werk en economische groei, en gezondheid en welzijn. Zie voor meer details het [ABP Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid](#).
- **Impactbeleggen** - Impactbeleggingen kunnen binnen verschillende beleggingscategorieën gedaan worden. Private beleggingscategorieën lenen zich hier het beste voor. We willen investeren in impactbeleggingen die meetbaar een positieve impact hebben op onze 2 'focusthema's' klimaat en natuur en biodiversiteit. Daarnaast beleggen we een deel in Nederland, vooral in betaalbare woningen, duurzame energie en innovatie. Zie hiervoor: [Wat is impactbeleggen?](#)
- **Uitsluitingsbeleid** – Op basis van de ernst, omvang en onomkeerbaarheid van risico's voor de samenleving en het milieu sluiten we bepaalde beleggingen uit. Zie voor de lijst van landen en bedrijven waarin wij op basis van ons uitsluitingsbeleid niet beleggen: [Waar in beleggen we niet | ABP](#)

Implementatie van de OESO-richtlijnen per beleggingscategorie

Hieronder geven we per beleggingscategorie⁷ aan hoe we risico's voor de samenleving en het milieu in de portefeuille identificeren, beperken en/of voorkomen.

A. Beleggingscategorieën op de kapitaalmarkt

Beleggingen op de kapitaalmarkt zijn publiek verhandelbare instrumenten zoals beursgenoteerde aandelen, obligaties en staatsobligaties. Het totale aandeel dat ABP bezit in een bedrijf is meestal kleiner dan 1% van het uitstaande aandelenkapitaal van een bedrijf.

Voor de identificatie en beoordeling van het daadwerkelijke en potentiële risico op negatieve gevolgen op de samenleving en het milieu in de beleggingsportefeuille gelden de UNGC-thema's (mensenrechten, arbeidsomstandigheden, duurzaamheid en anti-omkoping en corruptie) en de verwachtingen van investeerders en bedrijven onder de OESO-richtlijnen als uitgangspunt. Er is een aantal verantwoord-beleggen instrumenten dat ons helpt de verschillende due diligence-stappen volgens de OESO-richtlijnen en de UNGPs te doorlopen. Eén van de belangrijkste instrumenten die we gebruiken is ESG-integratie (ABP Universum), wat we toepassen op de aandelenportefeuille van ontwikkelde markten en voor investment-grade bedrijfsobligaties. Hiermee identificeren we risico's voor de samenleving en het milieu op basis van ESG-analyses van bedrijven, en zijn bedrijven die niet aan onze criteria voldoen niet-belegbaar. Bij de beleggingscategorieën aandelen opkomende markten en High-Yield bedrijfsobligaties zullen we op termijn dezelfde criteria gaan toepassen. Voor deze categorieën heeft onze vermogensbeheerder, namens ons, een beoordelingskader opgesteld. Op basis van ESG-analyses van bedrijven zetten we ons in voor verbetering bij bedrijven waarin we beleggen door middel van engagement (verbetergesprekken). Over ESG-integratie rapporteren wij in ons Geïntegreerd Jaarverslag en op onze website. Voor de beleggingscategorie staatsobligaties is het uitsluitingsbeleid het belangrijkste instrument voor het identificeren en voorkomen van risico's.

Voor aandelenbeleggingen in bedrijven in ontwikkelde markten en investment-grade bedrijfsobligaties hanteren wij in het kader van het ABP Universum ESG-criteria waaraan bedrijven moeten voldoen en op basis waarvan bedrijven niet belegbaar zijn. Hoe ABP de 4 focusthema's adresseert binnen de ABP aandelenbeleggingen lichten we verder toe in [ABP Aandelenportefeuille](#).

I. Aandelen en Bedrijfsobligaties

1. Integreren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

Voor alle beleggingscategorieën zijn algemene richtlijnen opgesteld t.b.v. de integratie van de doelstellingen van het ABP Verantwoord Beleggingsbeleid, waaronder de implementatie van de OESO-richtlijnen. Doordat onze producten (d.w.z. de pensioenregelingen) classificeren als artikel 8 producten onder de SFDR-regelgeving, dient aan de vereisten te worden voldaan op het gebied van o.a. goed ondernemingsbestuur (de "Good Governance Practices", ook wel: GGP) en ongunstige effecten op duurzaamheidsindicatoren (de "Principal Adverse Impacts", ook wel: PAI).

⁷ De beleggingscategorieën Nederlandse Hypotheken en Private Natural Capital worden hier niet behandeld omdat die niet in scope van de beleggingscategorieën van het IMVB-convenant vallen.

Uitsluiting

We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij het maken van tabak, kernwapens, clusterbommen, landmijnen, chemische en biologische wapens. Producten die wij als zeer risicovol voor het milieu en de samenleving zien, kunnen we toetsen aan de hand van een speciaal ontwikkeld toetsingskader. De uitkomsten van het toetsingskader helpen ons bij het nemen van beslissingen over de mogelijke uitsluiting van producten.

Good Governance Practices (GGP)

Al onze aandelen en bedrijfsobligaties doorstaan onze GGP-test op het gebied van solide managementstructuren, werknemersbetrekkingen, beloningen van personeel en naleving van belastingwetgeving. De elementen van de GGP-test komen overeen met elementen zoals opgenomen in de OESO-richtlijnen en de UNGP's.

ESG-integratie voor aandelen in ontwikkelde markten en investment-grade bedrijfsobligaties

1. We willen de ESG-risico's van onze beleggingen beperken. Daarom hebben we aan de hand van verschillende ESG-criteria op het gebied van klimaat, natuur en biodiversiteit, mensenrechten en goed en integer bestuur ons beleggingsuniversum beperkt.
2. Voor het bepalen van de criteria: 1) sluiten wij aan bij internationale standaarden, zoals het akkoord van Parijs en het Kunming-Montreal-akkoord; 2) kijken wij naar de grootste risico's voor sectoren op lange termijn, en/of bedrijven die risico's goed beheersen; 3) beleggen we niet in activiteiten die inherent schadelijk zijn voor mensen, dieren of het milieu.
3. Middels het beperken van ons beleggingsuniversum a.d.h.v. onze gestelde ESG-criteria mitigeren wij het risico van negatieve gevolgen zoals opgenomen in de OESO-richtlijnen en de UNGPs.

ESG-integratie voor aandelen in opkomende markten en high-yield bedrijfsobligaties

1. Onder het insluitingsbeleid beoordeelt onze vermogensbeheerder systematisch bedrijven op rendement, risico, kosten en de mate waarin ze duurzaam en verantwoord te werk gaan. Onze vermogensbeheerder heeft een beoordelingskader voor duurzaamheid waarin is vastgelegd aan welke duurzaamheidsstandaarden bedrijven minimaal moeten voldoen voordat erin wordt belegd.
2. Voldoet een bedrijf aan onze criteria voor rendement, risico, kosten en de mate waarin het duurzaam en verantwoord te werk gaat, dan is het bedrijf belegbaar.
3. In bedrijven die wel goed scoren op rendement, risico en kosten, maar achterblijven op de mate waarin ze duurzaam en verantwoord te werk gaan, beleggen we alleen als we verwachten dat we ze kunnen aanzetten tot verbetering op duurzaamheid.
4. Via onze vermogensbeheerder voeren we engagement onder het insluitingsbeleid. Dat betekent dat we gesprekken voeren met bedrijven over verbetering van prestaties op duurzaamheid. In ons beleid leggen we uit op welke thema's we de focus leggen.

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

Het identificeren van het risico van daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen van beleggingen doen we zowel op basis van het uitsluitings- als het insluitingsbeleid.

Uitsluiting

1. Wij hebben risico's geïdentificeerd waar we op geen enkele manier mee verbonden willen zijn. Daarom sluit ABP bedrijven uit die producten maken die verboden zijn volgens internationale verdragen (landmijnen, clustermunitie, en chemische of biologische wapens) of producten maken waarvan het pensioenfonds het niet passend vindt om erin te beleggen (tabak en kernwapens).
2. Wij hanteren een zorgvuldig opgesteld toetsingskader bij het maken van keuzes over het uitsluiten van producten. Het gaat hierbij om producten waarover veel maatschappelijke discussie is, maar die volgens wet- en regelgeving wel zijn toegestaan. Aan de hand van de uitkomsten van het

toetsingskader kunnen we besluiten bedrijven uit te sluiten die (helpen) het product (te) maken. Het kader toetst producten op criteria zoals VN-verdragen en effectiviteit van engagement.

ESG-integratie voor aandelen ontwikkelde markten en investment-grade bedrijfsobligaties

1. Op basis van de door ons gestelde criteria stellen wij vast of een bedrijf voldoet aan onze verwachtingen.
2. Onze vermogensbeheerder baseert zich bij deze beoordeling op data van externe dataleveranciers. Ook wordt hierbij gebruik gemaakt van controversale data, die is gebaseerd op informatie uit nieuwsmonitoring, onderzoek naar incidenten en andere relevante bronnen en referenties. Ernstige controverses leiden tot een negatieve beoordeling van het bedrijf.
3. Tweemaal per jaar worden de bedrijven in ons universum opnieuw beoordeeld en wordt vastgesteld in hoeverre zij nog steeds voldoen aan de door ons gestelde criteria.

ESG-integratie voor aandelen opkomende markten en High-Yield bedrijfsobligaties

De beoordeling van bedrijven is gebaseerd op verschillende typen criteria:

1. Mogelijke betrokkenheid bij controverses en/of schendingen van UNGC
2. Betrokkenheid bij de productie van fossiele brandstoffen
3. Mensrechtencriteria voor bedrijven met activiteiten in gebieden met een hoge kans op mensenrechtenschendingen
4. Overige ESG-criteria.

Onze vermogensbeheerder baseert zich bij deze classificaties op data van externe dienstverleners. Elk jaar worden de insluitingsclassificaties van bedrijven opnieuw vastgesteld.

Op termijn zullen we voor deze beleggingscategorieën ook een ABP Universum opstellen op basis van minimum criteria. Met name het beoordelen van controverses stelt onze vermogensbeheerder in staat om negatieve gevolgen te identificeren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een controversale indicator. Onze vermogensbeheerder beoordeelt ESG-gerelateerde incidenten door middel van een raamwerk. Op die manier kunnen wij incidenten identificeren en prioriteren op basis van de ernst, schaal en onomkeerbaarheid ervan. Ook neemt dit raamwerk de verantwoordelijkheid van het bedrijf en het al dan niet bestaan van een patroon van bedrijfsmatige onregelmatigheden in ogenschouw.

De controversale indicator is gebaseerd op informatie uit nieuwsmonitoring, onderzoek naar incidenten en andere relevante bronnen en referenties. Individuele incidenten samen vormen een gebeurtenis. Gebeurtenissen zijn geclassificeerd in 10 thema's met een score van één ("lage impact op de samenleving en het milieu") tot vijf ("ernstige impact op de samenleving en het milieu, significant bedrijfsrisico"). Op deze manier prioriteren wij risico's op basis van schaal, reikwijdte en mate van onomkeerbaarheid zoals voorgeschreven in de OESO-richtlijnen. Binnen de mogelijkheden die we hebben proberen we naast de daadwerkelijke negatieve gevolgen ook te kijken naar de potentiële negatieve gevolgen.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

1. De producten die wij als ABP aanbieden classificeren als SFDR art. 8 producten. De bedrijven waar wij in beleggen dienen te voldoen aan onze GGP-test. Hiermee voorkomen wij negatieve gevolgen op het gebied van goed ondernemingsbestuur.
2. Voor aandelen in ontwikkelde markten en investment-grade bedrijfsobligaties beoordeelt onze vermogensbeheerder, a.d.h.v. vooraf bepaalde ESG-criteria, 2 keer per jaar welke beleggingen thuishoren in ons beleggingsuniversum. Beleggingen die niet voldoen aan de gestelde ESG-criteria (incl. de UNGP's) worden uitgesloten van ons universum en uit de portefeuille verwijderd.
3. Wij zijn bij de bedrijven waarin we beleggen duidelijk over onze verwachtingen voor positieve impact en de transitie naar een duurzame samenleving. De vier thema's: klimaat, natuur & biodiversiteit, respect

voor mensenrechten, en goed ondernemingsbestuur vormen de basis voor ons engagement. We onderscheiden 3 soorten engagements: brede engagements, focus engagements en risico engagements (zie hiervoor het [Engagement Beleid ABP](#)).

4. Onze uitvoerder APG Asset Management voert namens ons engagement met bedrijven waarin we beleggen. De uitvoering van engagement en het effect ervan worden continu geëvalueerd. Bij onvoldoende voortgang kunnen we engagement intensiveren of gebruik maken van ons stemrecht om onze onvrede kenbaar te maken. Ook kunnen we met andere beleggers samenwerken of de publiciteit opzoeken. Bedrijven die niet (meer) voldoen aan onze minimale vereisten, vallen buiten onze beleggingsportefeuille.
5. Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is ook een van de instrumenten die ABP inzet om de doelstellingen in haar beleid voor duurzaam en verantwoord beleggen te behalen. Onze vermogensbeheerder coördineert de uitoefening van alle aandelenstemrechten wereldwijd met gebruik van een elektronisch stelsysteem, en betreft portefeuillemanagers bij de besluitvorming. Ook in ons stembeleid laten wij de 4 thema's uit ons verantwoord & duurzaam beleggingsbeleid nadrukkelijk terugkomen.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

1. Onze vermogensbeheerder informeert ons over de gebruikte methodes voor de uitvoering van het Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid en hoe zij mogelijke en daadwerkelijke negatieve gevolgen identificeert.
2. Wij ontvangen in de kwartaalrapportages van onze vermogensbeheerder informatie over de voortgang op de belangrijkste verbetertrajecten. Waar relevant wordt hierbij ook vermeld hoe wordt getracht de negatieve gevolgen te voorkomen of verminderen. Jaarlijks ontvangen wij een overzicht van alle bedrijven waarmee verbetertrajecten plaatsvinden. Deze lijst is publiek beschikbaar. Ook staat daarin vermeld over welke thema's er is gesproken.
3. Onze vermogensbeheerder registreert het verloop en de voortgang van verbetertrajecten in een intern kennismanagementsysteem. De voortgang van de verbetertrajecten wordt periodiek door onze fiduciair manager geëvalueerd. Hierover worden wij jaarlijks geïnformeerd.
4. Wij hebben ook toegang tot een dashboard dat ons gedetailleerd inzicht geeft in de voortgang van de verbetertrajecten. Daarnaast kunnen wij bij onze vermogensbeheerder uitgebreidere analyses voor individuele bedrijven opvragen. Daarnaast publiceren wij jaarlijks een verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsportefeuille op duurzaamheidsfactoren ("PAI-statement"). Hierin beschrijven wij de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, en het beleid voor de identificatie en prioritering daarvan.

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

1. In ons Geïntegreerd Jaarverslag noemen wij voorbeelden van lopende dialogen en verbetertrajecten met bedrijven waarin wij beleggen. Hierin benoemen wij de voortgang, maar ook de escalatiestrategieën die zijn ingezet en voorbeelden van bedrijven die zijn verkocht na een onsuccesvolle dialoog.
2. Op onze website publiceren we periodiek een overzicht van de bedrijven die we uitsluiten.
3. Wij blijven onze rapportages voortdurend ontwikkelen volgens de due diligence-systematiek van de OESO.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

1. Het engagementplan bevat doelstellingen en verzoeken gericht op het stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen zoals geïdentificeerd in de beoordeling door onze vermogensbeheerder.
2. Waar mogelijk worden ook doelstellingen en verzoeken in het engagementplan opgenomen die gericht zijn op het nemen van herstelmaatregelen, of het verlenen van medewerking hieraan.

II. Staatsobligaties

1. Integreren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

1. Wij houden rekening met de eventuele negatieve gevolgen van beleggingen in obligaties van (semi-) overheden en hanteren een uitsluitingsbeleid. Hierover hebben wij afspraken gemaakt met onze vermogensbeheerder.
2. Het uitsluiten van staatsobligaties is een integraal onderdeel van ons Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid.
3. We sluiten staatsobligaties uit van landen waarvoor een bindend wapenembargo van de Verenigde Naties (VN) of van de Europese Unie (EU) van kracht is.

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

1. Wij identificeren risico's voor de samenleving in staatsobligaties van landen waarover internationaal brede overeenstemming bestaat en waarvoor in EU of VN verband wapenembargo's zijn opgesteld.
2. Wapenembargo's kunnen het resultaat zijn van een situatie van ernstige en systematische schendingen van mensenrechten, beperkingen van democratie en soevereiniteit of het gebruik van controversiële wapens.
3. Om daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu te identificeren en beoordelen hanteert onze vermogensbeheerder een systematische aanpak. Hierbij worden data uit meerdere bronnen gebruikt, onder andere algemene ESG-gegevens, data over fysiek klimaatrisico (deze hangen samen met de fysieke gevolgen van klimaatverandering, bijvoorbeeld extreme droogte of een stijgende zeespiegel), en data over transitierisico van externe dataproviders.
4. Alle ESG-data worden in een digitaal Country Analysis Tool verwerkt. De ESG-analyse van elk land wordt hierin inzichtelijk en via de Country Analysis Tool beschikbaar gemaakt.
5. Onze vermogensbeheerder heroriënteert kapitaal door te beleggen in gelabelde obligaties/ Sustainable Development Investments (SDI's) die bijdragen aan positieve ontwikkeling.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

1. Wij willen niet verbonden zijn aan ernstige schendingen van internationale standaarden en sluiten daarom beleggingen uit in overheden die op de uitsluitingslijst staan vermeld.
2. Voor staatsobligaties maken wij alleen gebruik van het instrument uitsluiten. In het geval van overheden zien wij slechts beperkte mogelijkheden voor het aanwenden van invloed door middel van engagement om negatieve gevolgen te stoppen, voorkomen of beperken.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

1. Onze vermogensbeheerder screent de portefeuille twee keer per jaar ten opzichte van de laatst beschikbare uitsluitingslijst.
2. Hierbij maakt zij gebruik van pre-trade compliance checks en reguliere screening van de portefeuille.

Daarnaast publiceren wij jaarlijks een verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsportefeuille op duurzaamheidsindicatoren ("PAI-statement"). Hierin zijn de specifieke PAI-indicatoren voor staatsobligaties meegenomen.

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

1. Elk half jaar informeert onze vermogensbeheerder ons over veranderingen in de uitsluitingslijst en de uitvoering van het uitsluitingsbeleid voor staatsobligaties
2. In de kwartaalrapportages informeert onze vermogensbeheerder ons over de markt- gewogen portefeuillescores van relevante OESO-gerelateerde ESG-indicatoren.
3. De uitsluitingslijst is publiekelijk beschikbaar op de website van ABP.
4. In het Geïntegreerd Jaarverslag besteden wij ieder jaar aandacht aan het uitsluitingsbeleid voor staatsobligaties.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

Aangezien wij voor deze categorie alleen gebruik maken van uitsluiting, is dit onderdeel hier niet van toepassing.

B. Alternatieve beleggingen

I. Private Equity/ Private Debt

ABP belegt in deze beleggingscategorie doorgaans middels fondsbeleggingen. Op fondsniveau nemen portefeuillemanagers van onze vermogensbeheerder, afhankelijk van de aard en omvang van het fonds, zitting in de adviescommissies van Limited Partners of de besturen van de portefeuillebedrijven. Bij private equity/private debt houden de fondsen veelal een groot aandeel/lening in een bedrijf/project. Aangezien ABP in dit soort bedrijven belegt via een fonds, is het primaire instrument voor due diligence volgens de OESO-richtlijnen de selectie en monitoring van managers vooraf. Tijdens een voorbereidende analyse (due diligence-fase) onderzoekt onze vermogensbeheerder de manier van werken van deze managers, ook op eventuele negatieve gevolgen voor samenleving en milieu.

1. Integreren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

1. Voor onze beleggingen in Private Equity en Private Debt zijn specifieke richtlijnen opgesteld. In deze richtlijnen staan de criteria waaraan investeringsvoorstellen moeten voldoen voordat een belegging kan plaatsvinden. De beleggingsteams van onze vermogensbeheerder analyseren investeringsvoorstellen voorafgaand aan de belegging.
2. Een andere voorwaarde aan investeringsvoorstellen is dat ze voldoende duidelijkheid geven en voldoen aan onze eisen voor de manieren waarop negatieve gevolgen door managers worden geïdentificeerd, geprioriteerd, voorkomen en beperkt.
3. In de uitvoering van mandaten moeten onderwerpen zoals bescherming van het milieu, mensenrechten, arbeidsrechten en goed bestuur een rol spelen in het beleid en de rapportage van het fonds.
4. Het beleggingsproces kent een aantal fasen. Tijdens elk van deze fasen kan de aankoop van een nieuwe belegging worden stopgezet. Deze fasen zijn:
 - a. Prudent Person Statement (PPS),
 - b. Analyse van het investeringsvoorstel (due diligence-fase), en;
 - c. Goedkeuring door het Committee Investment Proposals (CIP).

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

1. Tijdens de Prudent Person Statement (PPS) fase van het beleggingsproces worden potentiële risico's aan de orde gesteld die gebaseerd zijn op de aard van de belegging en de beschikbare informatie over bestaande controverses met negatieve gevolgen.
2. Tijdens de due diligence-fase beoordelen we eventuele negatieve gevolgen in meer detail. Hierbij kunnen we gebruik maken van adviseurs met gespecialiseerde kennis.
3. Bij de analyse van nieuwe Private Equity/Private Debt managers screenen we de bedrijven in de portefeuille op ESG-gerelateerde risico's op basis van gegevens van een externe dataprovider.
4. Daarnaast maakt onze vermogensbeheerder gebruik van een ESG due diligence-vragenlijst, waarin onder andere de vraag is opgenomen of (en zo ja welke) ESG-gerelateerde incidenten zich in de portefeuille hebben voorgedaan.
5. Voor nieuwe beleggingen in private equity/private debt is goedkeuring van het Committee Investment Proposals (CIP) vereist. Als onderdeel van deze goedkeuring worden ook de risico's op negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu beoordeeld. Deze goedkeuring omvat ook een beoordeling en goedkeuring van de risicomanager van onze vermogensbeheerder.
6. Voor bestaande beleggingen hebben externe managers de verplichting om bij onze vermogens-

beheerder melding te maken van significante ESG-incidenten. Ook moeten zij regelmatig updates geven over de genomen maatregelen om het probleem te mitigeren en op te lossen. Onze vermogens- beheerder screent bestaande portefeuillebedrijven bovendien regelmatig op ernstige incidenten op basis van gegevens van een externe dataprovider.

7. In het kader van de SFDR-wetgeving ontvangen wij op jaarbasis inzicht in de PAI-indicatoren van onze beleggingen. Middels externe data uitvragen wordt deze informatie ontvangen. Middels een gestandaardiseerd EDCI-template ('ESG Data Convergence Initiative') benadert onze vermogensbeheerder alle Private Equity/Private Debt externe managers met het verzoek om de PAI-gegevens, afgestemd op de vereisten van ABP, en de gegevens van de portefeuille te ontvangen.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

1. Alle nieuwe beleggingen in Private Equity/Private Debt moeten aan specifieke voorwaarden voldoen. Om goedkeuring op een investeringsvoorstel te ontvangen moeten externe fondsmanagers aannemelijk kunnen maken dat zij aan de gestelde voorwaarden van de vermogensbeheerder kunnen voldoen om negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu te voorkomen en beperken.
2. ESG-specialisten van onze vermogensbeheerder zijn betrokken bij het analyseren van nieuwe beleggingen. Hierbij kunnen zij voorwaarden stellen aan externe managers om eventuele negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu te voorkomen en beperken.
3. De voorwaarden zoals opgesteld door de ESG-specialisten van onze vermogensbeheerder zijn verwerkt in de contracten tussen de vermogensbeheerders en de externe managers. Deze voorwaarden bevatten onder andere: regelmatige ESG-rapportages, rapportages over controverses of significante ESG- incidenten bij bedrijven in de portefeuille, en naleving van het uitsluitingsbeleid. Daarnaast kunnen er specifieke voorwaarden worden opgenomen met betrekking tot kwesties die eerder bij de analyses van het investeringsvoorstel naar voren waren gekomen.
4. Wanneer externe managers melding maken van controverses of significante ESG-incidenten bij bedrijven in de portefeuille, zijn zij ook verplicht om periodiek updates te verstrekken over acties die de controverses of significante ESG-incidenten moeten stoppen, voorkomen of beperken.
5. Van externe managers wordt verwacht dat ze transparant zijn over hun beleggingsposities in portefeuillebedrijven, zodat onze vermogensbeheerder de portefeuille effectief kan monitoren.
6. Indien nodig spreekt onze vermogensbeheerder met externe managers over specifieke beleggingen binnen fondsen. In het geval van ernstige incidenten die niet voldoende kunnen worden beperkt, kan onze vermogensbeheerder een manager vragen uit specifieke beleggingen te stappen, of besluiten in de toekomst niet meer bij deze manager te beleggen.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

1. Onze vermogensbeheerder maakt gebruik van interne monitoringinstrumenten om de voortgang van externe managers periodiek bij te houden.
2. Alle externe managers worden ieder jaar getoetst, ook op het beheersen van ESG-risico's.
3. Daarnaast publiceren wij jaarlijks een verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsportefeuille op duurzaamheidsindicatoren ("PAI-statement").

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

1. Onze vermogensbeheerder rapporteert ieder kwartaal aan ons over ESG-gerelateerde incidenten en over trends en observaties met betrekking tot de opgeloste incidenten. Ook benoemen we voorbeelden van externe managers waarop actie is ondernomen.
2. In ons Geïntegreerd Jaarverslag noemen we voorbeelden van lopende dialogen en de voortgang hierop.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

Voor individuele gevallen spreekt onze vermogensbeheerder met externe managers over het inzetten van herstelmaatregelen.

II. Vastgoed en Infrastructuur

Ook Infrastructuur en (niet-beursgenoteerd) Vastgoed vallen onder de categorie alternatieve beleggingen. Hierbij investeren wij in vastgoed- en infrastructuurprojecten en -fondsen. Afhankelijk van de aard en omvang van de belegging, nemen portefeuillemanagers van onze vermogensbeheerder zitting in de adviescommissies van Limited Partners of de besturen van portefeuillebedrijven. Ook voor de beleggingen in Vastgoed en Infrastructuur geldt dat het primaire instrument voor OESO-due diligence de selectie en monitoring van managers of de belegging is.

1. Integreren van verantwoord beleggen in beleid en managementsystemen

1. Zowel voor (niet-beursgenoteerd) vastgoed als infrastructuur zijn Responsible Investment Guidelines opgesteld. In deze richtlijnen staan de criteria beschreven waaraan investeringsvoorstellen moeten voldoen voordat een belegging kan plaatsvinden. De beleggingsteams van onze vermogensbeheerder analyseren investeringsvoorstellen vooraf aan de belegging.
2. In de uitvoering van mandaten moeten onderwerpen zoals bescherming van het milieu, mensenrechten, arbeidsrechten en goed ondernemingsbestuur een rol spelen in het beleid en de rapportage van het fonds.
3. Een andere voorwaarde aan investeringsvoorstellen is dat ze voldoende duidelijkheid geven over en voldoen aan onze eisen voor het identificeren, prioriteren en beperken duurzaamheidsrisico's.
4. Het beleggingsproces kent een aantal fasen. Tijdens elk van deze fasen kan de aankoop van een nieuwe belegging worden stopgezet. Deze fasen zijn:
 - a. Prudent Person Statement (PPS),
 - b. Analyse van het investeringsvoorstel (due diligence) en
 - c. Goedkeuring door het Committee Investment Proposals (CIP).

2. Identificeren en beoordelen van negatieve gevolgen van beleggingen in de portefeuille

1. Tijdens de Prudent Person Statement (PPS) fase van het beleggingsproces worden daadwerkelijke en potentiële risico's aan de orde gesteld die gebaseerd zijn op de aard van de belegging en de beschikbare informatie over bestaande controverses met negatieve gevolgen.
2. Tijdens de due diligence-fase beoordelen we eventuele negatieve gevolgen in meer detail. Hierbij kunnen we gebruik maken van adviseurs met gespecialiseerde kennis.
3. Bij de analyse van nieuwe vastgoed en infrastructuur managers of beleggingen screenen we op duurzaamheidsrisico's. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyses van externe adviseurs.
4. Daarnaast maakt onze vermogensbeheerder gebruik van een ESG due diligence vragenlijst, waarin onder andere de vraag is opgenomen of (en zo ja welke) ESG-gerelateerde incidenten zich in de portefeuille hebben voorgedaan.
5. Voor nieuwe beleggingen in vastgoed en infrastructuur is goedkeuring van het Committee on Investment Proposals (CIP) vereist. Als onderdeel van deze goedkeuring worden ook de risico's op negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu beoordeeld. Deze goedkeuring omvat ook een beoordeling en goedkeuring van de risicomangers van onze vermogensbeheerder
6. Voor bestaande beleggingen hebben externe managers de verplichting om bij onze vermogensbeheerder melding te maken van significante ESG-incidenten. Ook moeten zij regelmatig updates geven over de genomen maatregelen om het probleem te mitigeren en op te lossen. Onze vermogensbeheerder screent bestaande portefeuillebedrijven bovendien regelmatig op ernstige incidenten op basis van gegevens van een externe dataprovider.
7. In het kader van de SFDR-wetgeving ontvangen wij op jaarbasis inzicht in de PAI-indicatoren van onze beleggingen. Middels externe data uitvragen wordt deze informatie ontvangen.

3. Stoppen, voorkomen of beperken van negatieve gevolgen

1. Alle nieuwe beleggingen in Vastgoed en Infrastructuur moeten aan specifieke voorwaarden voldoen. Om goedkeuring van een investeringsvoorstel te ontvangen moeten externe fondsmanagers en beleggingen aannemelijk kunnen maken dat zij aan de gestelde voorwaarden van onze vermogensbeheerder kunnen voldoen om negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu te voorkomen en beperken.
2. ESG-specialisten van onze vermogensbeheerder zijn betrokken bij het analyseren van nieuwe beleggingen. Hierbij kunnen zij voorwaarden stellen aan externe managers om eventuele negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu te voorkomen en beperken.
3. De voorwaarden zoals opgesteld door de ESG-specialisten van onze vermogensbeheerder zijn verwerkt in de contracten tussen de vermogensbeheerder en de externe managers. Deze voorwaarden bevatten onder andere: regelmatige ESG-rapportages, rapportages over controverses of significante ESG- incidenten bij bedrijven in de portefeuille, en naleving van het uitsluitingsbeleid. Daarnaast kunnen er specifieke voorwaarden worden opgenomen met betrekking tot kwesties die eerder bij de analyses van de investeringsvoorstellen naar voren waren gekomen.
4. Voor alle nieuwe beleggingen in (niet-beursgenoteerd) vastgoed zijn de standaardvoorwaarden onder andere:

De manager dient de OESO-richtlijnen, de UNGC-principes en de UNGP-principes in acht te nemen en dient te rapporteren over incidenten op dit gebied; De manager stelt een fysieke klimaatrisico analyse op voor iedere nieuwe investering;

 - a. Het monitoren van de prestaties van de activa ten opzichte van de CRREM-trajecten (www.crrem.org) en/of SBTi-goedgekeurde doelstellingen;
 - b. Het bereiken van een dekking van 100% gegevens over energieverbruik;
 - c. Certificering van gebouwen van operationele bedrijfsmiddelen;
 - d. De manager stelt een fysieke klimaatrisico analyse op.
5. Van onze infrastructuur beleggingen verwachten we dat ze handelen in overeenstemming met de UNGC-principes en deelname aan de jaarlijkse GRESB-Infra enquête. We vragen hen ook om systematisch aandacht te besteden aan ecologische, sociale en governance kwesties door middel van een verantwoord beleggen beleid dat in lijn is met de:
 - I. Principles for Responsible Investment in Infrastructure
 - II. OESO-richtlijnen en UNGC-principes
 - III. relevante International Finance Corporation (IFC) prestatiestandaarden
6. Verder verwachten we van onze infrastructuurbeleggingen dat ze laten zien dat ze actief zijn met het voorkomen en beperken van duurzaamheidsrisico's en het identificeren van duurzaamheidskansen tijdens de eigendomsperiode. Daarnaast verwachten we dat ze:
 - a. Handelen in overeenstemming met best practice-normen, zoals relevante ISO-normen of de IFC-prestatie standaarden voor investeringen in niet-OESO-landen
 - b. Een aanpak voor belanghebbenden implementeren die in lijn is met best practice betrokkenheidsbeleid voor belanghebbenden
 - c. Een openbaar klachten- en klokkenluidersmechanisme hebben
 - d. Rekening houden met de IFC-richtlijnen voor milieu, gezondheid en veiligheid tijdens de analysefase
 - e. Regelmatig een materialiteitsbeoordeling uitvoeren om materiële ESG-kwesties vast te stellen in dialoog met hun belanghebbenden, en dat zij een beleid en procedures ontwikkelen om eventuele negatieve effecten met betrekking tot deze materiële kwesties te beperken
 - f. Zich committeren aan onze rapportage- en monitoringvereisten met betrekking tot de hierboven beschreven verwachtingen en de algehele integratie van ESG in de investeringen.
7. Wanneer externe managers melding maken van controverses of significante ESG-incidenten bij bedrijven in de portefeuille, zijn zij ook verplicht om periodiek updates te verstrekken over acties die de controverses of significante ESG-incidenten moeten stoppen, voorkomen of beperken.

4. Monitoren van praktische toepassingen en resultaten

1. Onze vermogensbeheerder maakt gebruik van interne monitoringinstrumenten om de voortgang van de beleggingen periodiek bij te houden.
2. Onze vermogensbeheerder toetst ieder jaar alle beleggingen, ook op het beheersen van ESG-factoren.
3. Daarnaast publiceren wij jaarlijks een verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsportefeuille op duurzaamheidsindicatoren ("PAI-statement"). Hierin worden ook de voor vastgoed specifieke PAI-indicatoren meegenomen.

5. Communiceren over hoe gevolgen zijn aangepakt

1. Onze vermogensbeheerder rapporteert ieder kwartaal aan ons over ESG-gerelateerde incidenten en engagements, de voortgang daarvan, genomen escalatiemaatregelen en voorbeelden van acties die zijn ondernomen om de gevolgen te mitigeren. Ook benoemen we voorbeelden van beleggingen waarop actie is ondernomen.
2. In ons Geïntegreerd Jaarverslag noemen we voorbeelden van lopende dialogen en de voortgang hierop.

6. Zorgen voor herstelmaatregelen of het verlenen van medewerking hieraan

Voor individuele gevallen spreekt onze vermogensbeheerder met fondsmanagers en de beleggingen over het inzetten van herstelmaatregelen.

Colofon

Pensioenfonds ABP

Postbus 4806

6401 JL Heerlen

www.abp.nl

© 2026 | Pensioenfonds ABP